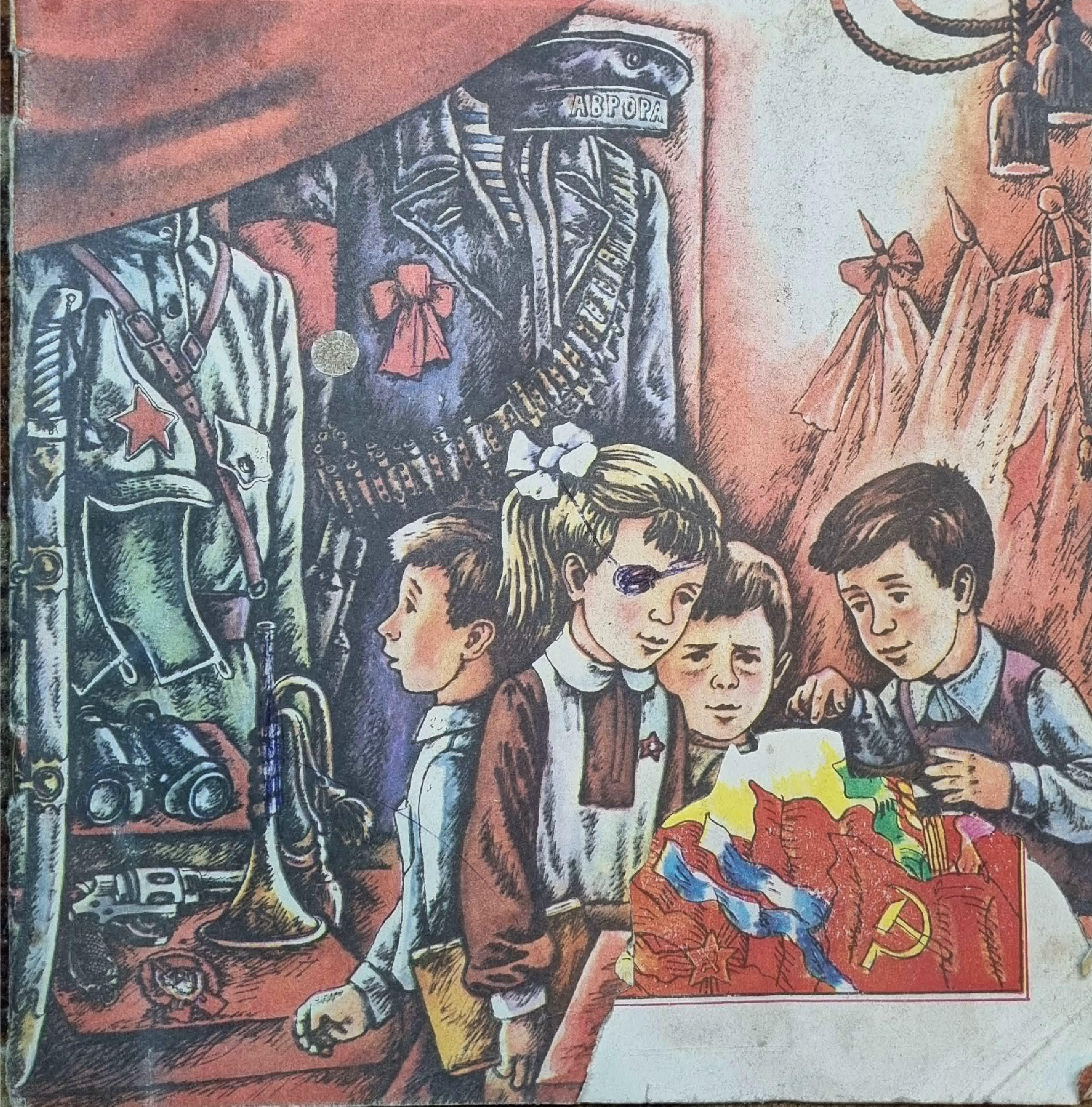
БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

№ 11
ЛИСТОПАД
1977

Ось і настала 60-а річниця Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Ми називаємо Жовтневу революцію Великою, бо не було в історії іншої події, яка так докорінно змінила б весь хід розвитку людства. Ми називаємо її соціалістичною, бо саме вона поклала початок першому в історії соціалістичному суспільству, державі, керованій народом, — нашій могутній Країні Рад.

Скільки б не минуло років, події Жовтня не зітруться з пам'яті народної.

Перегорнемо сторінки хроніки революційних днів.

Петроград. Пізнього вечора 24 жовтня (6 листопада за новим стилем) 1917 року в Смольний прибув вождь революції Володимир Ілліч Ленін, щоб пустити «машину повстання повним ходом».

25 жовтня (7 листопада) революційні війська захопили вокзал, головні мости, поштамт, центральну телефонну станцію.

О 14 годи... хвилин відкрилося ... Петроград... ничих...

ВЕЛИКОМУ ЖОВТНЮ — 60 РОКІВ

ІЗ СВЯТОМ ВАС, ЮНІ ДРУЗІ!

18 година. Червоногвардійці, солдати й матроси оточили Зимовий палац, де ховався Тимчасовий Уряд.

О 21 годині 40 хвилин прогримів історичний постріл з крейсера «Аврора». Почався штурм Зимового палацу.

26 жовтня (8 листопада) о 2 годині 10 хвилин ночі революційні війська оволоділи Зимовим. Останні буржуазні правителі Росії були заарештовані.

II Всеросійський з'їзд Рад, який засідав у Смольному, сповістив світові про перемогу соціалістичної революції.

...60 років. Це мить у тисячах літ існування людства. Але те, чого досягли ми за цей час, дорівнює століттям.

Від залпу «Аврори» — до могутнього рокоту космічних кораблів.

Від каганця в тісній хатині — до велетенських електростанцій, «лампочки Ілліча» в кожній оселі.

Від «хрестика», який замість підпису ставили мільйони неписьменних, — до загальної середньої освіти молоді.

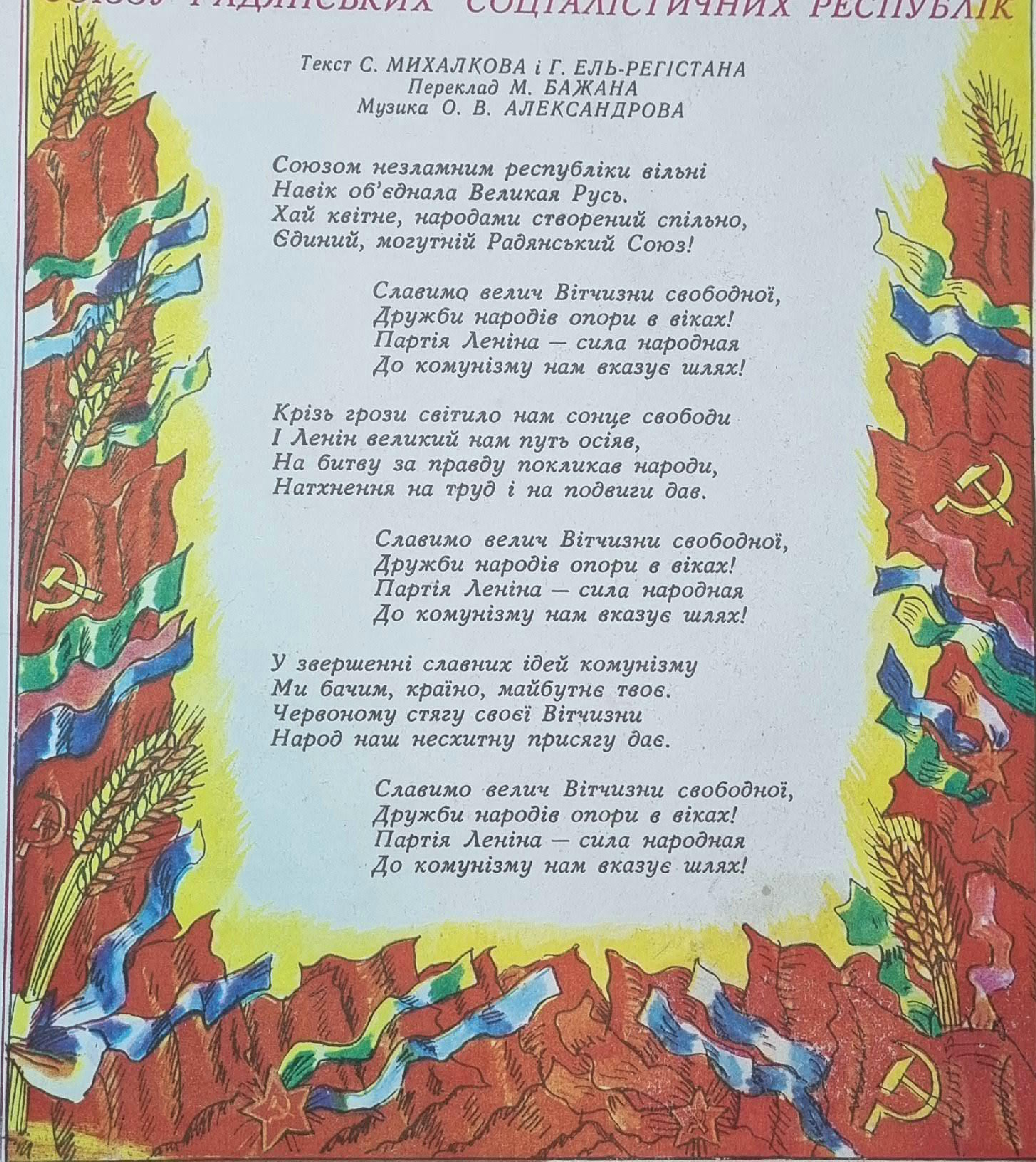
І найголовніший наш здобуток — радянська людина. Горда, вільна, працьовита, щаслива, переконана в правоті ленінської справи.

Про тих, хто звершував революцію, на смерть стояв, захищаючи її завоювання, по кому ми сьогодні звіряємо своє життя, ти й прочитаєш у нашому журналі.

Затверджено Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 травня 1977 р.
Текст перекладу затверджено постановою Президії Верховної Ради Української РСР

ГІМН
СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК

Текст С. МИХАЛКОВА і Г. ЕЛЬ-РЕГІСТАНА
Переклад М. БАЖАНА
Музика О. В. АЛЕКСАНДРОВА

Союзом незламним республіки вільні
Навік об'єднала Великая Русь.
Хай квітне, народами створений спільно,
Єдиний, могутній Радянський Союз!

Славимо велич Вітчизни свободної,
Дружби народів опори в віках!
Партія Леніна — сила народная
До комунізму нам вказує шлях!

Крізь грози світило нам сонце свободи
І Ленін великий нам путь осіяв,
На битву за правду покликав народи,
Натхнення на труд і на подвиги дав.

Славимо велич Вітчизни свободної,
Дружби народів опори в віках!
Партія Леніна — сила народная
До комунізму нам вказує шлях!

У звершенні славних ідей комунізму
Ми бачим, країно, майбутнє твоє.
Червоному стягу своєї Вітчизни
Народ наш несхитну присягу дає.

Славимо велич Вітчизни свободної,
Дружби народів опори в віках!
Партія Леніна — сила народная
До комунізму нам вказує шлях!

Петро ОСАДЧУК

ТАЧАНКА

Кликали сурми до бою
Червоних бійців на світанні.
А степ гомонів ковилою,
А в степу — вороги останні.

І тачанка летить, як птиця,
Змітає пости й застави.
Поливає вогнем колісниця
Білогвардійські лави.

І тачанка летить в атаку,
Як вихор, вривається в битву.
Хоч ворог безперестанку
Стріляє несамовито.

Немає ні втоми, ні страху,
Коли прапор червоний над степом!
А біляк загубив папаху,
У степу білякові нестерпно.

І тачанка летить в погоню —
Аж до неба здіймається порох!
І дихають полум'ям коні,
І в прах розлітається ворог.

Жовтнева гроза над краєм,
Чиста, полум'яниста,
Прогриміла від краю до краю,
Стало тихо в степу, врочисто.

Ранкова роса-росяниця
Засріблилась у гривах безсонно.
Тачанка, немов блискавиця,
Промайнула в степу під Херсоном.

І в сяйві нового світанку,
Як пісня із м'язів і сталі,
В степу героїчна тачанка
Застигла на п'єдесталі.

Тачанці ночами не спиться —
Забути про битви не може!
Стоїть бойова колісниця
У пам'яті на сторожі.

І пахне в степу ковилою,
І коні в червонім сіянні,
Як тоді, коли сурми до бою
Покликали на світанні.

Дорогі жовтенята!
Ось уже кілька років
у нашому журналі друкувалися
цікаві оповідання, веселі вірші,
чарівні казки — кращі твори для дітей
письменників братніх республік —
Азербайджану, Вірменії, Молдавії,
Киргизії, Білорусії, Естонії...
А в цьому, святковому
номері «Барвінка», у нас в гостях
російські радянські письменники.
Ви, звичайно, вже читали
й полюбили їхні чудові книжки.
Імена Самуїла Маршака,
Олександра Безименського,
Олександра Жарова,
Олександра Кононова,
Михайла Матусовського,
Софії Могилевської, Сергія Острового
добре відомі вам.
Їхні твори — про рідного Ілліча,
про Великий Жовтень,
про щасливе життя радянських дітей.

Самуїл МАРШАК

ЛИСТОПАД

Відкриваєм календар —
Цифра 7 горить, мов жар.
У віконця подивись —
Ніби квіти розцвілись.

Та не квіти то цвітуть,
Море стягів має.
Бач — музики там ідуть,
Де ішли трамваї.

Вийшли всі — старі й малі —
Святкувать свободу.
Моя кулька від землі
Мчить до небозводу!

Переклали з російської
М. РИЛЬСЬКИЙ та Г. БОЙКО

Малюнок
Н. ДЕНИСОВОЇ

Казка про гучний барабан

Софія МОГИЛЕВСЬКА

Барабан висів проти ліжка, де спав хлопчик. Це був старий військовий барабан. Але паличок біля нього не було. І барабан завжди мовчав, ніхто не чув його голосу. Якось увечері, коли хлопчик ліг спати, до кімнати увійшли бабуся і дідусь. В руках у них був пакунок. Дідусь подивився на старий військовий барабан і сказав:

— Ми повісимо його під барабаном нашого Ларика. Це гарне місце.

Вони розгорнули пакунок. У ньому виявився новий дитячий барабанчик із двома дерев'яними паличками. Дідусь повісив його під великим барабаном. Вони помилувались ним, а потім пішли.

І тут хлопчик розплющив очі й засміявся, бо зовсім не спав, а прикидався. Він зіскочив з ліжка, підсунув стілець ближче до стіни і взяв до рук новенькі барабанні палички.

Хлопчик став навшпиньки, підтягся і міцно вдарив паличкою по великому барабанові. І барабан прогув йому у відповідь тихо й сумовито...

Це було дуже-дуже давно. Тоді бабуся була ще маленькою дівчинкою з пухнастими кісками. І був у бабусі брат, звали його Ларик. Це був веселий і сміливий хлопчик.

Ранньої весни робітники того міста, де жив Ларик, почали збирати загін, щоб іти боротись за Радянську владу.

Ларик підійшов до командира загону і сказав йому:

— Запишіть мене в загін. Я теж піду битися з білими.

Але командир похитав головою:

— Ні, не можна, ти надто малий...

І раптом біля вікна на стільці Ларик побачив новий військовий барабан. Дві дерев'яні палички лежали поряд. Ларик зупинився і сказав:

— Я вмію грати на барабані...

— Невже? — зрадів командир. — А спробуй-но!

Ох і затанцювали ж палички в Ларикових руках! Вони відбивали такий дріб, що хотілося встати, виструнчитись і йти вперед!

І Ларик залишився в загоні.

Ларик і барабан зразу потоваришували. Щоранку вони прокидалися перші:

Бам-бара-бам,
Бам-бам-бам!
Доброго ранку,
Бам-бара-бам!

Коли загін ішов похідним маршем, у них в запасі була інша пісня. І ввечері на

Малюнок В. МЕЛЬНИЧЕНКО

спочинку барабан теж мав досить роботи.

Але була у Ларика і барабана ще одна пісня. Найгучніша і найпотрібніша. Хоч би де були бійці, вони одразу впізнавали голос свого барабана серед тисячі інших барабанних голосів. Так, так, коли треба було, Ларик умів бити на сполох...

Якось червоногвардійський загін повернувся до того міста, де виріс Ларик. Ворог утікав, ховаючись, завдаючи ударів з-за рогу. Командир наказав зупинитися на ночівлю біля лісу.

— Цілий рік я не бачив батька, матері і молодшої сестрички, — сказав Ларик командирові. — Можна їх провідати? Вони живуть за тим лісочком...

— Що ж, іди, — сказав командир.

І Ларик пішов. За спиною в нього висів бойовий товариш — барабан. Ліс стояв тихий-тихий, увесь посріблений місячним сяйвом.

Зненацька хруснула суха гілка. На узлісся вийшли люди. Їх було багато. Скрадаючись, вони пройшли мимо. То були вороги. Ларик глибоко зітхнув. Треба бігти до своїх, до червоних. Треба попередити, і якнайшвидше. Та хіба він встигне?

І Ларик швидко повернув до себе бойовий барабан, дістав із-за пояса палички і вдарив.

Тривога!

Увесь ліс відгукнувся, загув, забарабанив гучною луною, немов біля кожного дерева стояв маленький сміливий барабанщик і бив у бойовий барабан.

До Ларика з усіх боків кинулись вороги. Але він не рушив з місця. Він тільки бив, бив, бив у барабан. Це була його остання пісня — пісня бойової тривоги...

Назустріч білякам кинулись червоні бійці, і переможений ворог утік.

Бійці принесли Ларика додому. Очі його були заплющені. Барабан був з ним. Тільки палички лишилися в лісі, там, де вони випали з Ларикових рук...

Ось що розповів хлопчикові старий бойовий барабан. Хлопчик потихеньку зліз із стільця і навшпиньки повернувся до ліжка.

Він довго лежав з розплющеними очима, і йому здавалось, ніби йде він широкою вулицею, міцно б'є в свій новий барабанчик, і вони разом співають улюблену Ларикову пісню:

Бам-бара-бам,
Бам-бара-бам!
Попереду барабан,
Командир і барабанщик.

Переклав з російської Д. ТКАЧ

М. МАТУСОВСЬКИЙ

Малюнок О. ТИТОВА

КРЕЙСЕР «АВРОРА»

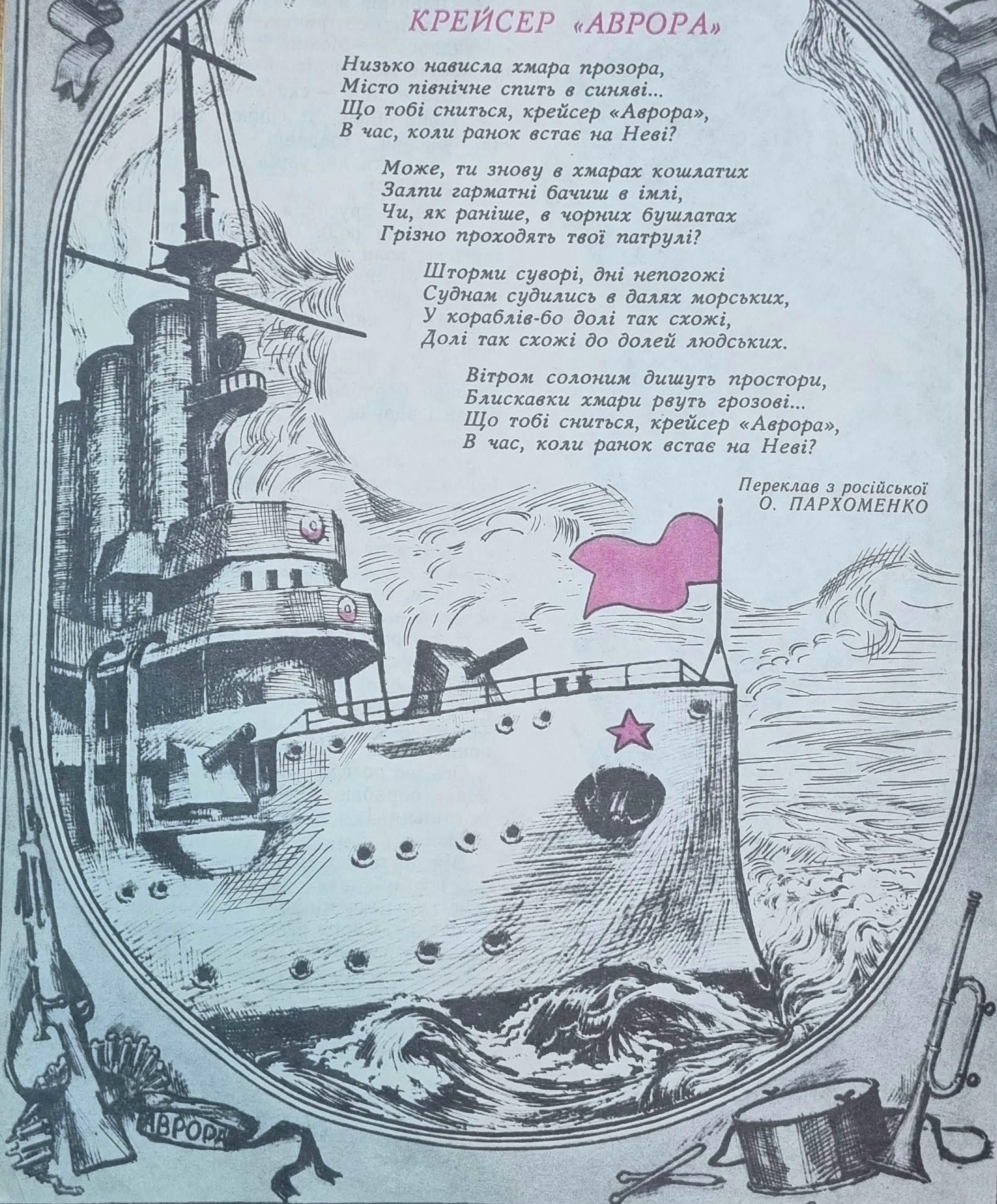
Низько нависла хмара прозора,
Місто північне спить в синяві...
Що тобі сниться, крейсер «Аврора»,
В час, коли ранок встає на Неві?

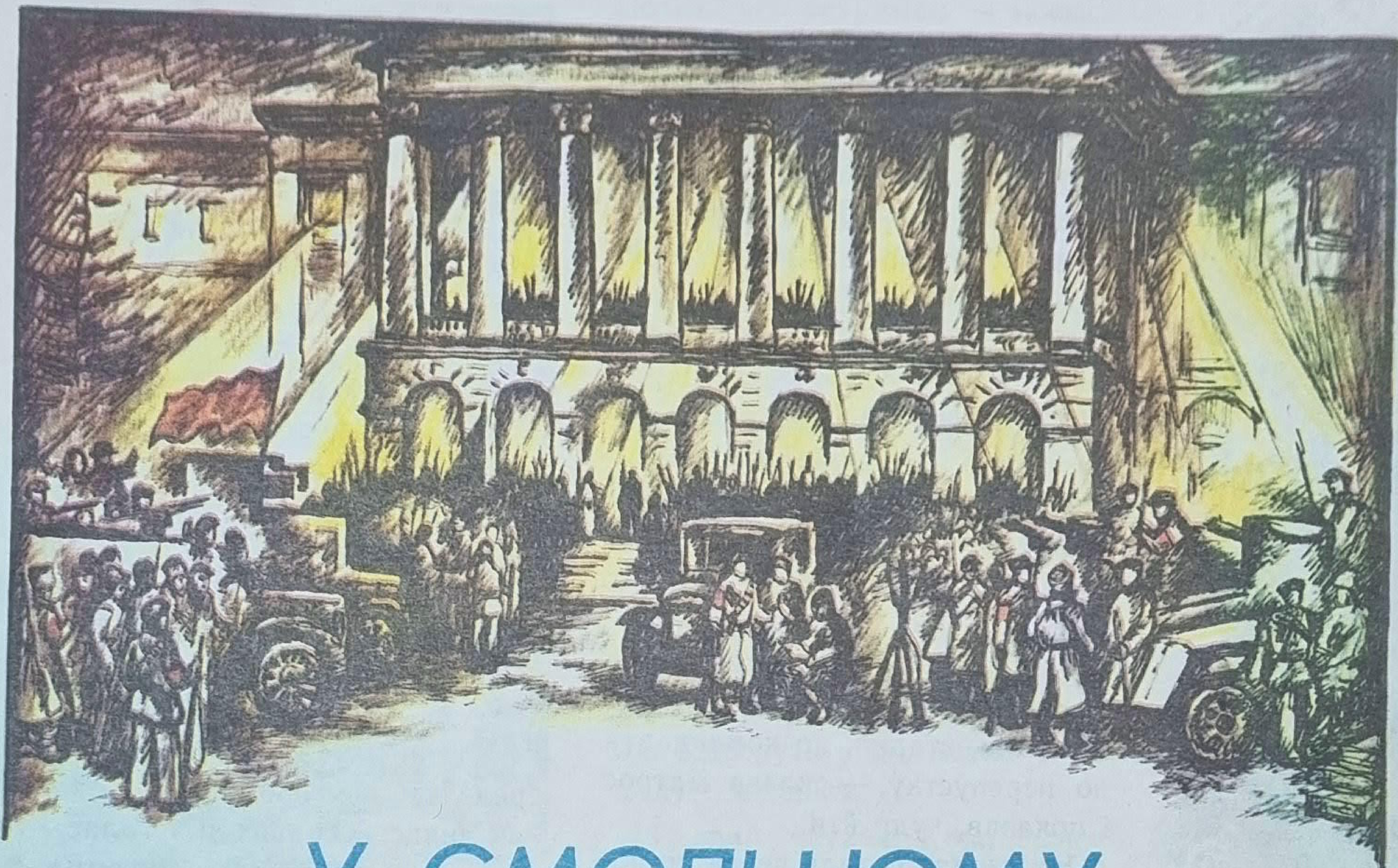
Може, ти знову в хмарах кошлатих
Залпи гарматні бачиш в імлі,
Чи, як раніше, в чорних бушлатах
Грізно проходять твої патрулі?

Шторми суворі, дні непогожі
Суднам судились в далях морських,
У кораблів-бо долі так схожі,
Долі так схожі до долей людських.

Вітром солоним дишуть простори,
Блискавки хмари рвуть грозові...
Що тобі сниться, крейсер «Аврора»,
В час, коли ранок встає на Неві?

Переклав з російської
О. ПАРХОМЕНКО

У СМОЛЬНОМУ

Олександр КОНОНОВ

Малюнки Ю. МЕЛЬНИЧЕНКА

З далекого сибірського села їхав до Петрограда старий селянин. Дорогою він усім розповідав, що їде до Леніна. Йому треба побалакати з Леніним про селянське життя.

Довго старий був у дорозі. Нарешті приїхав до Петрограда.

Дивиться, аж на вулицях стоять робітники з гвинтівками. Пройшов з музикою полк солдатів; перед полком несли величезний червоний стяг.

Старий підійшов до червоногвардійця й спитав:

— Як це треба розуміти?

Той відповів:

— А так: тепер у нас — Радянська влада.

Пішов старий по вулиці, став розпитувати, де знайти Леніна. Кажуть:

— У Смольному.

Довго йшов він через усе місто й прийшов до превеликого будинку.

Біля будинку горіли вогнища,

стояли кулемети. Біля кулеметів походжали матроси й солдати.

Це й був Смольний.

Припав до вподоби старому один молоденький матрос. Він усе постукував каблуками по бруку, ляскав рукою об руку — грівся: було холодно, з моря задимав дужий вітер.

Старий сказав йому:

— Мені б Леніна побачити...

Матрос оглянув його з ніг до голови й спитав:

— А тобі чого треба до Леніна?

— Прийшов розповісти йому про своє життя.

— Іди, старий, до коменданта по перепустку, — сказав матрос і показав, куди йти.

На сходах стояла черга до коменданта. Широкі сходинки були слизькі, брудні — видно, багато люду пройшло по них за день.

Комендант писав перепустки повільно: рука його звикла до гвинтівки, перо він тримав усіма п'ятьма пальцями, непевно, з побоюванням.

Взяв у нього старий перепустку, пішов шукати Леніна.

На першому поверсі Смольного робітники й матроси одержували зброю. Вони по одному підходили до високого веселого солдата, брали гвинтівку й патрони, розписувались і виходили в двір. Там шикувалися в загони й вирушали. Десь далеко гуркотіли гармати: біля Петрограда йшли бої.

Старий спитав у високого солдата, де Ленін.

Солдат посміхнувся й відповів:

— У тридцять шостій кімнаті.

Біля дверей тридцять шостої кімнати стояли на варті два червоногвардійці: старий вусатий робітник у чорному пальті й молодий хлопчина в кожушку.

Старий звернувся до них:

— Мені б Леніна побачити.

Вусатий робітник поглянув на старого й сказав:

— Іди коридором. Ленін у великому залі виступатиме.

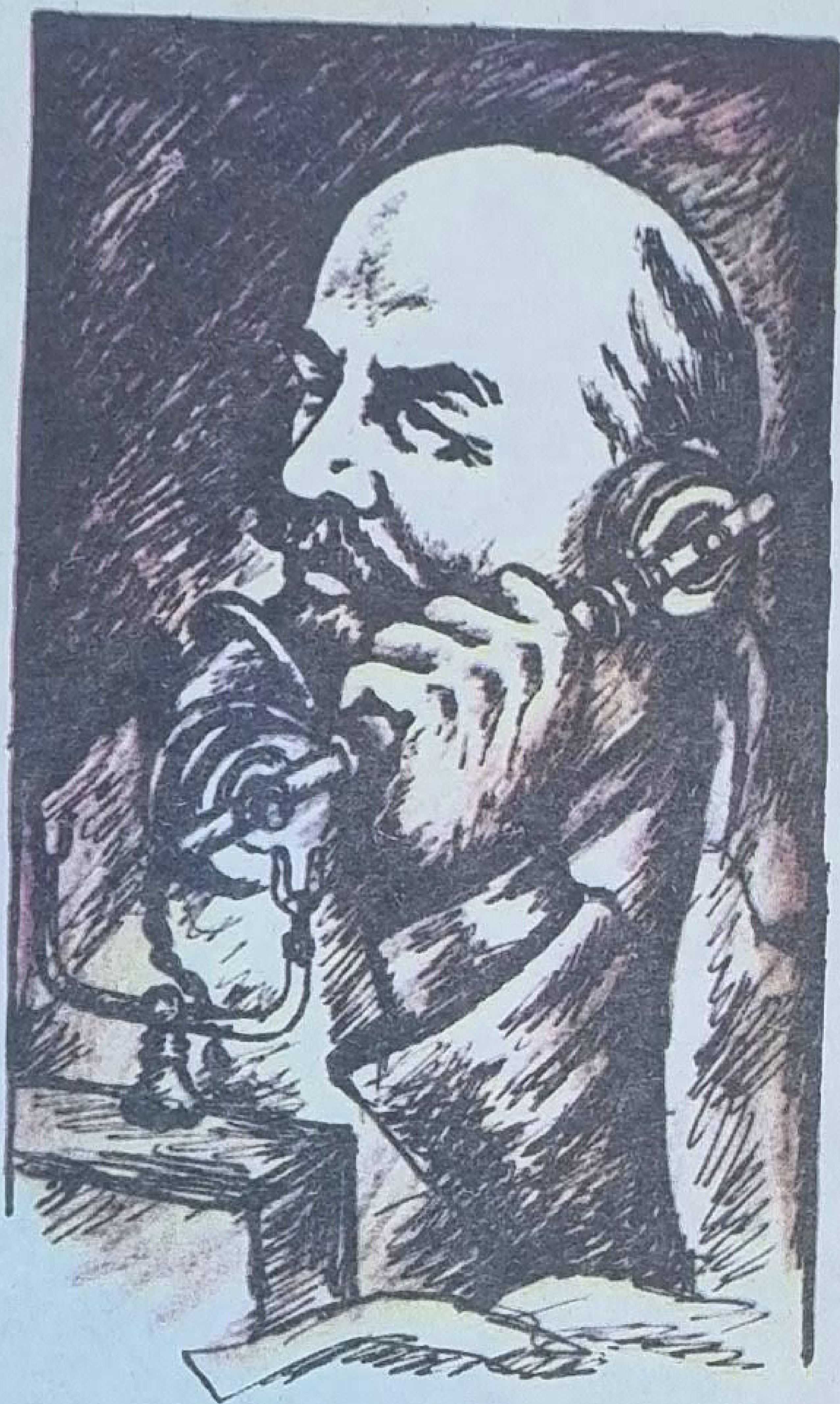
Тільки тут старий помітив, що всі йшли коридором в один бік. Він пішов туди ж таки й побачив при кінці коридора білі, широко відчинені двері.

У дверях товпився народ.

Старий став пробиватись уперед. І тільки пробрався до залу, як знявся страшенний галас.

Старий не відразу зрозумів, у чім річ.

Придивився: щось гукають круг нього, в долоні плещуть, шапками вимахують. І народ у цьому пишному залі здебільшого простий: у шинелях, у кожушанках, у матроських бушлатах.

І всі гукають:

— Ленін! Лені-і-ін! Ленін!

Старий звівся навшпиньки й побачив на другому кінці залу Леніна.

Володимир Ілліч стояв на невеликому підвищенні.

Він чекав, коли стихнуть крики.

Потім підвів руку — вимагав тиші.

Але зал гомонів, не стихав.

— Ленін!.. Хай живе Ленін!

Володимир Ілліч насупився. Потім не витримав — посміхнувся.

Крики залунали ще дужче.

Ленін розвів руками. Підождав трішки. І знову підвів праву руку. Потім, видно, вирішив не звертати більше уваги на гомін, нахилився вперед і почав говорити. І тоді зразу стало в залі тихо.

— Товариші! — сказав Ленін. — Робітнича та селянська революція, що про її необхідність увесь час говорили більшовики, здійснилась...

Ленін говорив про нове життя, про Радянську владу, про те, що війну треба кінчати, що землю відберуть у поміщиків і віддадуть селянам.

Старий слухав. Кожне слово Володимира Ілліча було йому зрозуміле.

Скінчив Ленін промову. Старий згадав про своє село: треба там розповісти про ленінські слова. І він подався коридором — шукати широкі сходи, що ведуть на вулицю.

Хтось покликав його.

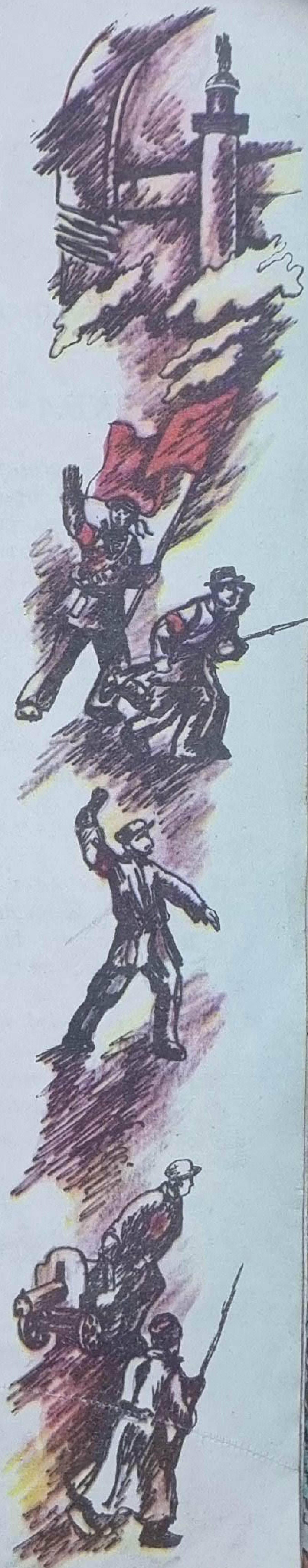
Це був молодий матрос, який стояв раніше коло Смольного.

— Ну що, батеньку, розмовляв ти з Леніним про своє життя? — спитав він, засміявшись.

— Ні, — відмовив старий. — Це Ленін розмовляв зі мною про моє життя.

Переклав з російської

О. ІЛЬЧЕНКО

Марія ПОЗНАНСЬКА

МОСКВА – ЯК СОНЦЕ

Як тільки сонечко встає,
Найперший промінь кине —
В цю пору всім нам подає
Свій голос Батьківщина.

Куранти б'ють у ранній час —
Це день почався знову!
Москва озвалася до нас
Крізь далину ранкову.

— Із добрим ранком! — всіх віта...
І наче перед нами
Встає столиця золота
З кремлівськими зірками!

Усе важливе і нове
Столиця вирішає.
В ній серце Партії живе,
Вітчизну осяває.

У цілім світі не знайти
Красивішого міста...
На Красну площу підеш ти —
Яка вона врочиста!

Малюнок С. ЯКУТОВИЧА

СЛАВА СОВЕТСКОМУ НАРОДУ!
МИРУ-МИР
СЛАВА ТРУД
60

ПІСНЕЮ СЛАВИМО

Слова О. БЕЗИМЕНСЬКОГО

МОЛОДА ГВАРДІЯ

Вперед, зорю стрічати
В упертій боротьбі!
Нехай гудуть гармати —
Шлях прокладем собі.
Вперед, сміливо — до звитяг,
І вище наш юнацький стяг, —
Стяг молодої гвардії
Робочих і селян!

Тягар труда пізнали
В неволі ми самі,
Літа наші минали
У рабському ярмі.
Ланцюг з душі зірвали ми,
Той спадок чорної пітьми,
Бо молода ми гвардія
Робочих і селян!

Ми позбувались сили
Біля своїх станків,
Трудом своїм творили
Багатство для панів.
Але цей труд, як час наспів,
З нас вірних викував борців —
Рать молодої гвардії
Робочих і селян!

Наш прапор над світами!
Могутня в нас хода!
Будуйте разом з нами
Республіку Труда!
Щоб труд над світом панував
І всіх в одну сім'ю з'єднав —
До бою, юна гвардіє
Робочих і селян!

Переклав з російської
Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

Слова С. ОСТРОВОГО

ПІСНЯ ПРО КРАСНОДОНЦІВ

Хто іде там таємниче,
Хто у ніч оцю не спить?
То ж до мсти листівка кличе,
Чорна біржа пломенить.

Приспів:

Це було у Краснодоні.
Грізно блискав небокрай,
Комсомольськеє підпілля
Захищало рідний край.

Ворогам нема пощади,
Ворогам розплати жах.
А над містом, наче правда, —
Майорить червоний стяг.

Приспів.

Сила подвигу святого,
Молодь до звитяг веди!
Ми Олега Кошового
Пам'ятатимем завжди.

Приспів.

І крізь далі сонцем бризне
Слава літ тих бойових.
Пам'ятатиме Вітчизна
Плем'я мужніх, молодих.

Приспів.

Переклав з російської
В. МОРДАНЬ

РІДНУ ВІТЧИЗНУ

Слова О. ЖАРОВА

МАРШ ЮНИХ ПІОНЕРІВ

Злиньте вогнями,
Синії ночі!
Ми піонери,
Діти робочих.
В еру Комуни,
Шлях, нас веди!
Клич піонера:
«Готов будь завжди!»

Юні й сміливі,
В ногу з добою!
Будьмо готові
До праці й до бою!
В битві і в праці
Перед веди!
Клич піонера:
«Готов будь завжди!»

Радісним кроком
Містом і полем
Всі ми прямуєм
За комсомолом.
В еру Комуни,
Шлях, нас веди!
Клич піонера:
«Готов будь завжди!»

Ми піднімаєм
Прапор червоний,
Діти робочих,
З нами в колони!
В еру Комуни,
Шлях, нас веди!
Клич піонера:
«Готов будь завжди!»

Переклав з російської
Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

Слова А. ШМІДТГОФА

ЕХ, ЯК ЧУДОВО

Ех, як чудово в нашім краї жить!
Ех, як чудово свій народ любить!
Ех, як чудово нам рости й дружить
І червоні галстуки носить!
Вивчи славні батьків заповіти,
Будь їм вірний за всяких умов!
Хай гримить на весь світ
Бойовий наш привіт:
«Будь готов! Будь готов! Будь готов!»

Приспів:

Будь готов, рівняй ряди,
По землі мужнім кроком іди!
Чим тісніше згуртуємо лави,
Тим скоріше досягнем мети!

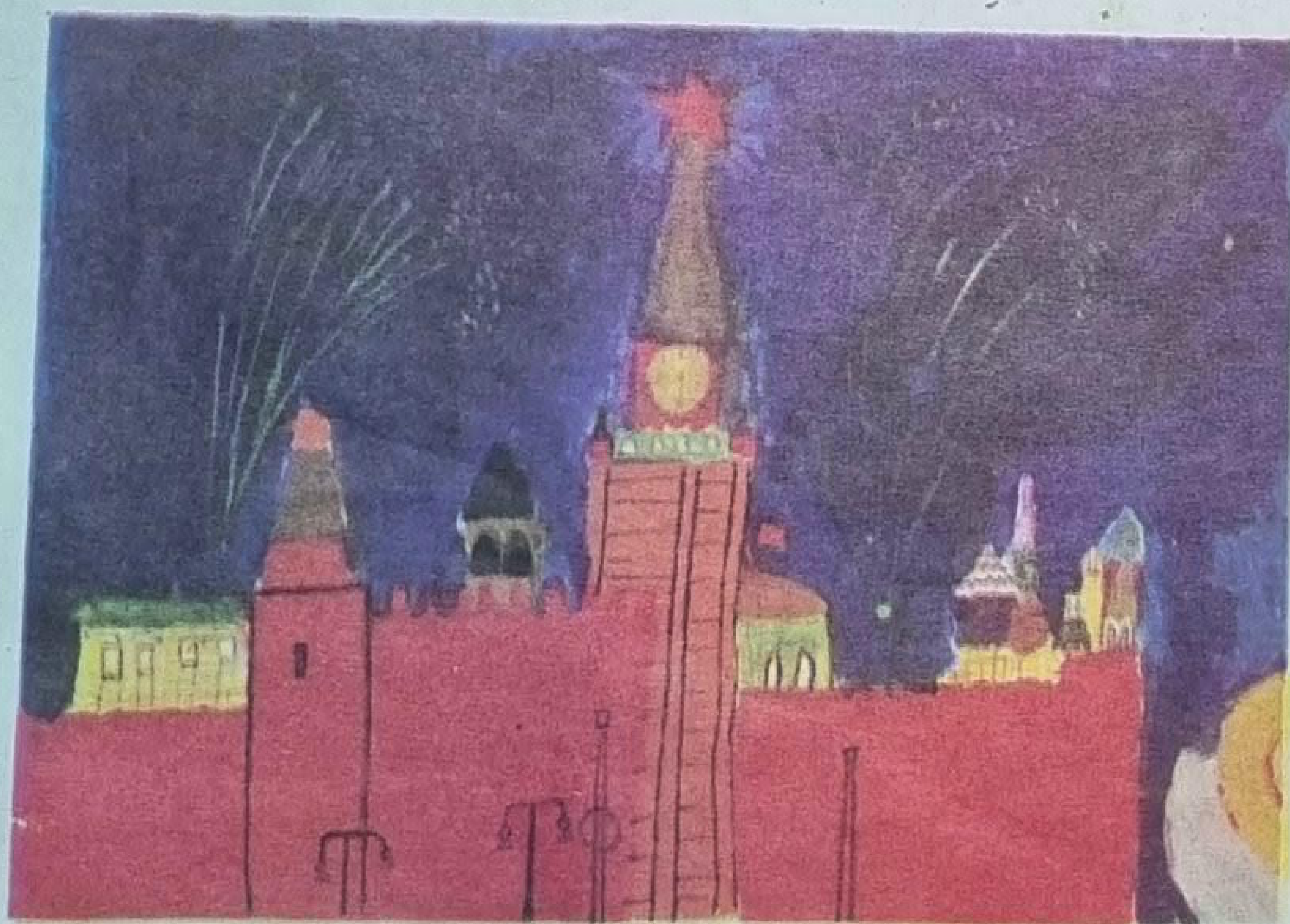
Ех, як чудово під знамено стать!
Ех, як чудово до зірок злітать!
Ех, як чудово тайни надр узнать,
Чемпіонів світу обігнать!
Перед нами всі двері відкриті,
Де б не був і куди б не пішов.
Хай гримить на весь світ
Бойовий наш привіт:
«Будь готов! Будь готов! Будь готов!»

Приспів.

Ех, як чудово в нашім краї жить!
Ех, як чудово свій народ любить!
Ех, як чудово нам рости й дружить
І червоні галстуки носить!
Замість димних старенькиx хатинок
Миназводимо світлих будов.
І за тисячі літ
Буде жить наш привіт:
«Будь готов! Будь готов! Будь готов!»

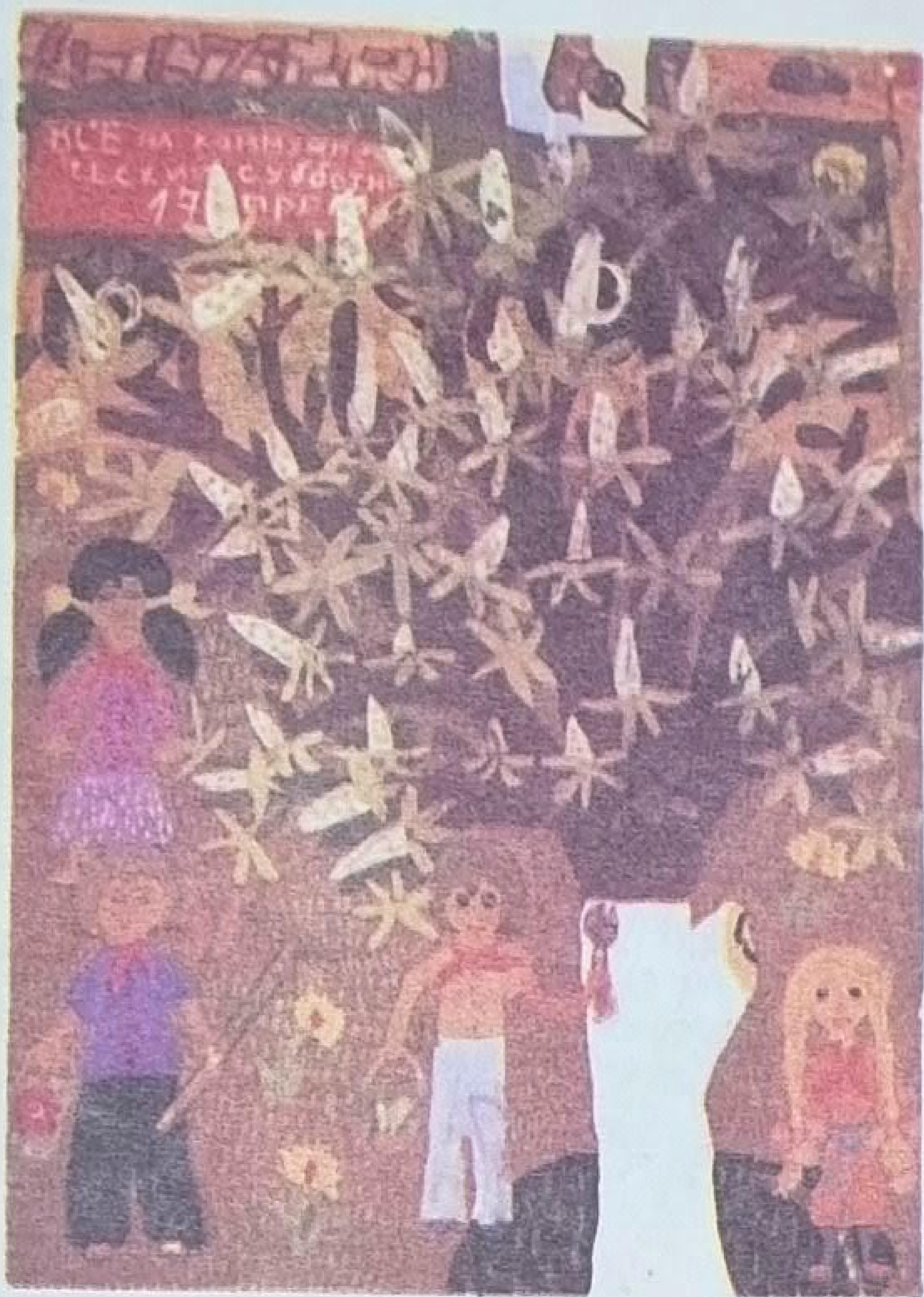
Переклав з російської О. ПАРХОМЕНКО

НАША ВИСТАВКА

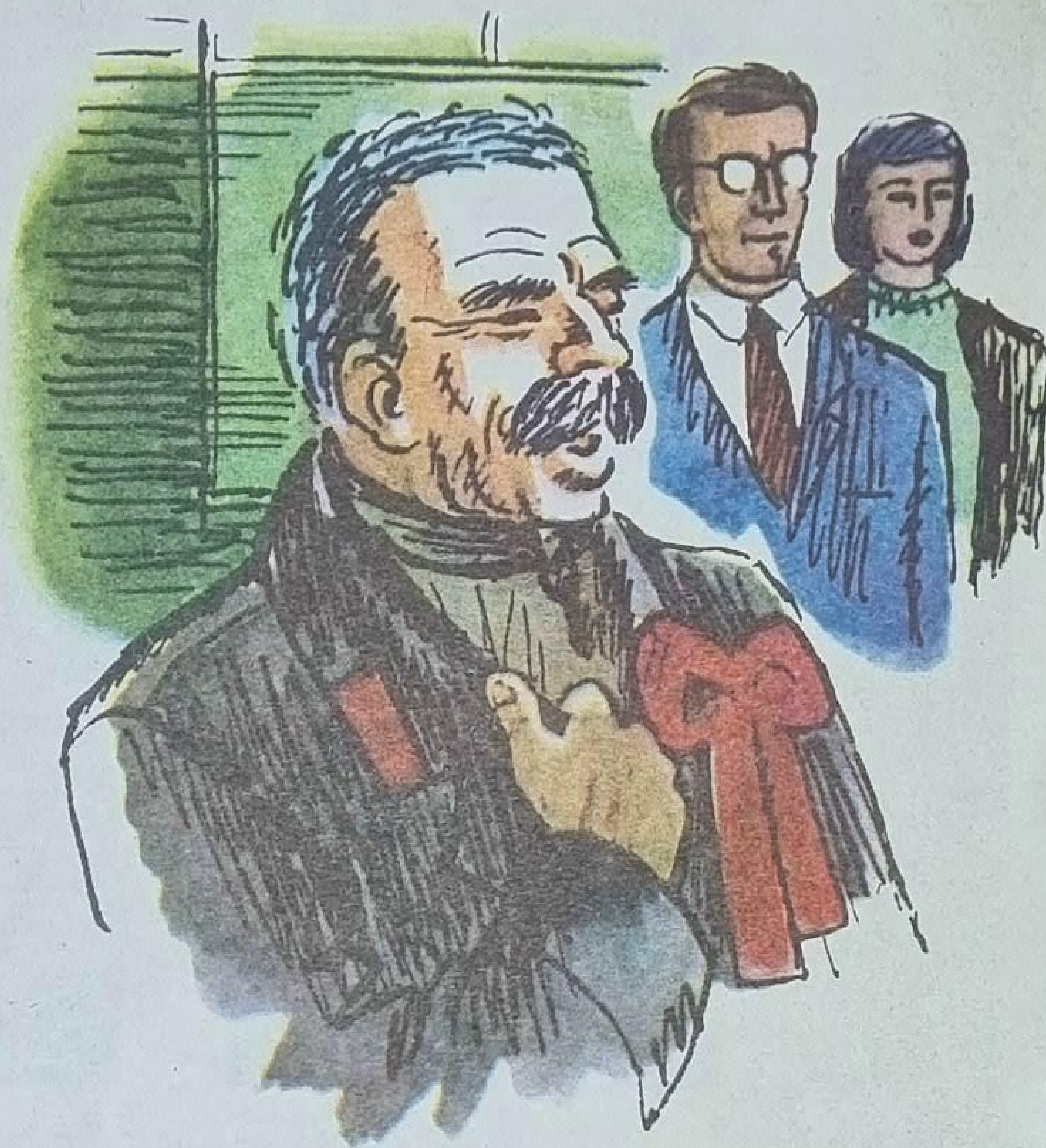

Друзі! Перед вами малюнки учасників художньої студії Київського палацу піонерів імені М. Островського. Свої роботи вони присвячують славному 60-річчю Великого Жовтня.

- *«Свято Жовтня»,* Вітя ЗМАТЧЕНКО.
- *«Салют»,* Діма ЛУЩЕНКОВ.
- *«Осінній букет»,* Таня ШЕВЧЕНКО.
- *«Всі на суботник»,* Світлана ШАПОВАЛОВА.
- *«Ідуть будьоннівці»,* Леся СТОРОЖУК.

ВСЕ на коммуни

ДІДУСІВ

Володимир ЛАДИЖЕЦЬ

Коли в нашій школі почали створювати Ленінський музей, я згадав про скарб мого дідуся. Він, той скарб, скільки я себе пам'ятаю, завжди стояв на верхній полиці мисника, прикритий полотняним рушничком з голубими волошками. Тільки у великі свята дідусь знімав його з полиці й урочисто ставив на стіл. За все своє життя мені один-однісінький раз пощастило напитися з того скарбу гарячого молока з медом. Це тоді, коли я на ковзанах провалився в ополонку і заслаб на ангіну.

— Хоч ти, шибенику, і не заслуговуєш, — сказав тоді дідусь, — та вже напийся.

А тим чудодійним скарбом був звичайнісінький солдатський кухоль з синюватого алюмінію...

Так ось я згадав про скарб і сказав учительці, що завтра принесу до школи такого експоната, якому можуть позаздрити навіть столичні музеї. Звичайно, якщо мені дозволить дідусь. Учителька недовірливо глянула на мене, а потім сказала:

— Ти завжди, Васильку, гіперболізуєш.

В класі засміялись, а найголосніше — моя сусідка по парті Маринка. В неї аж сльози потекли з очей. Я ледь стримав себе, аби не луснути її лінійкою по лобі.

Наступного дня я гордо й щасливо підійшов до столу вчительки. Клас завмер, коли я почав розгортати волошкового рушника.

— Ось експонат! — на весь клас, щоб чули всі, сказав я і поставив на стіл невеличкий алюмінієвий кухоль з трохи погнутими боками.

Вчителька руками сплеснула:

— Хіба я не казала!

А коли в класі засміялись, я заплакав. Вчителька сказала всім, щоб стихли, і схилилася наді мною.

— Заспокойся, Васю. Кухоль твій згодиться. Ми квіти в ньому посадимо.

— Квіти, квіти, — хлипав я. — Та ви знаєте, що з цього кухля пив чай у Смольному сам Ленін!

В класі стало тихо-тихо.

Вчителька мовчки загорнула кухоль і вийшла з класу. Тут почалось таке, що я за мить аж змокрів. Мене тягали від однієї парти до другої. Одні допитувались, інші називали мене молодцем, а дехто все-таки кидав мені у вічі оте слово «гіперболізатор»...

Через кілька хвилин до класу зайшов директор. Вчителька замахала на нас руками, аби ми скоріше всілися на свої місця.

— Сьогодні, — повагом сказав директор, — після уроків відбудеться загальношкільна піонерська лінійка...

Він замовк і посміхнувся, глянувши в мій бік. В мене навіть пальці на руках похололи. Я відчував на своїй спині погляди всього класу, і щось ніби навалилося на мене, я аж до парти пригнувся. «Не повірив і директор, — ледве не заплакав я знову, — на загальношкільній лінійці буде говорити, що я гіперболізатор. А простіше — брехун...»

Директор сказав до вчительки:

— Продовжуйте урок...

І пішов.

КУ

Малюнок

Вітрил
Іще де
А Кос
Й затк

КУХОЛЬ

Малюнок А. ВАСИЛЕНКА

рий комуніст товариш Задорожний, який охороняв Смольний...

— Спасибі, спасибі, спасибі! — чітко пролунало в коридорі у відповідь на директорові слова.

Дідусь молодцювато випнув груди, зняв картуза, розгладив долонею вуса й непокірного сивого «їжака» на голові, кашлянув.

— Так що, — почав він тихим голосом, — кухоль, який Василько приніс до шкільного музею, справжній... Ленінський.

Тихо-тихо в коридорі. Чую тільки, як радісно стукоче моє серце.

— А було це так. Стоїмо ми ото біля воріт Смольного при шестидюймовці... Така гармата була... Стоїмо і гріємо чайок на вогнищі. Морозець уже припікав... А мій фронтовий дружок Антипов піс
поранення щойно з рязанськ
приїхав. Справжнього чайк
ловку цукру й паляниц
закипів, то так за
ли було чут
рідкі

Малюнки А. МІЛЬКОВИЦЬКОГО

ходу не спинивши,
г тугіше поясок.

Вітрило за кашне узявся —
Іще двобою не кінець!
А Кость лиш дужче замотався
Й заткнув кінці за ремінець.

Та як почне робить фігури,
Виписувати кренделі!..
І Вітер враз притих похмуро
Та й ліг безсило на землі.

— Тепер вже я візьмусь за діло! —
Тут Сонце голос подало,
І заблищало, заясніло,
Розливши світло і тепло.

Воно торкнулось обережно
До хлопчакової щоки
Та й каже: — Скинь важку одежу,
Щоб легше бігать залюбки!

І Костик скинув кожушинку,
Жбурнув кашне і шапку в сніг
І, заспівавши пісню дзвінко,
Навколо ковзанки побіг!

Сплеснулась рибка в ополонці,
Лід заіскрився, наче скло...
І Вітер подививсь на Сонце
Та й каже: — Ти перемогло!

Як восени пташки замовкнуть,
Я порядкую як на те —
Звелю тихенько: «Листя, жовкни!» —
І листя стане золоте!

Скривився Вітер нетерпляче:
— Еге ж, це поки я притих!
А як подму, тоді побачиш,
Що залишиться з квітів тих!

Та ще й без жодного зусилля
Я на дерева налечу
І все те жовте листя з гілля
І позриваю, й розмечу!..

Та що казати?! Нумо нині
Ходім, провірим — хто із нас
Скоріш завдасть страху людині
І подолать зуміє враз?

Пішли. На сніжну стежку білу
Жбурляє Сонце промінці.
А вітер стримав буйну силу
І ледь ворушить ялівці.

Коли це — глядь! — по снігу чітко
Веде до ставу людський слід.
...ако:

Так...
учительці, ...
такого експонат...
рити навіть столичн...
якщо мені дозволить діду...
недовірливо глянула на мене, а...
сказала:

— Ти завжди, Васильку, гіперболізуєш.

В класі засміялись, а найголосніше — моя сусідка по парті Маринка. В неї аж сльози потекли з очей. Я ледь стримав себе, аби не луснути її лінійкою по лобі.

Наступного дня я гордо й щасливо підійшов до столу вчительки. Клас завмер, коли я почав розгортати волошкового рушника.

— Ось експонат! — на весь клас, щоб чули всі, сказав я і поставив на стіл невеличкий алюмінієвий кухоль з трохи погнутими боками.

Вчителька руками сплеснула:

— Хіба я не казала!

А коли в класі засміялись, я заплакав. Вчителька сказала всім, щоб стихли, і схилилася наді мною.

— Заспокойся, Васю. Кухоль твій згодиться. Ми квіти в ньому посадимо.

— Квіти, квіти, — хлипав я. — Та ви знаєте, що з цього кухля пив чай у Смольному сам Ленін!

В класі стало тихо-тихо.

Вчителька мовчки загорнула кухоль і вийшла з класу. Тут почалось таке, що я за мить аж змокрів. Мене тягали від однієї парти до другої. Одні допитувались, інші називали мене молодцем, а дехто все-таки кидав мені у вічі оте слово «гіперболізатор»...

Через кілька хвилин до класу зайшов директор. Вчителька замахала на нас руками, аби ми скоріше всілися на свої місця.

— Сьогодні, — повагом сказав директор, — після уроків відбудеться загальношкільна піонерська лінійка...

Він замовк і посміхнувся, глянувши в мій бік. В мене навіть пальці на руках похололи. Я відчував на своїй спині погляди всього класу, і щось ніби навалилося на мене, я аж до парти пригнувся. «Не повірив і директор, — ледве не заплакав я знову, — на загальношкільній лінійці буде говорити, що я гіперболізатор. А простіше — брехун...»

Директор сказав до вчительки:

— Продовжуйте урок...

І пішов.

І ковзани в людини гострі...
Її впізнати можна враз!
Звичайно ж, ця людина — Костик,
Отой, що ходить в другий клас.

Ось він на старті, як годиться,
Пригнувшись, на хвилину став —
Та й полетів, помчав, як птиця,
Аж через весь широкий став!

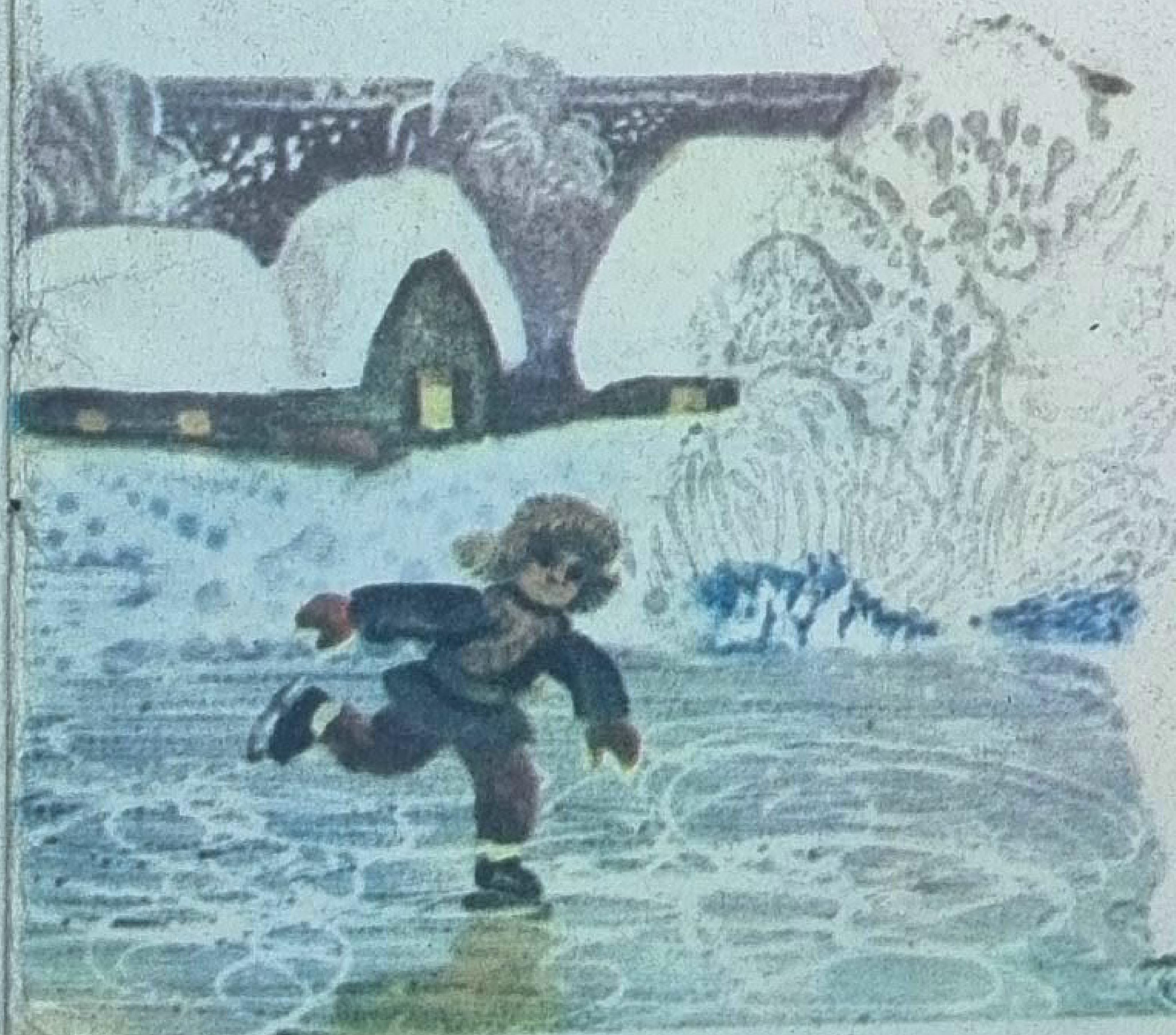
А Вітер каже: — Ну й людина!
От зараз знатимеш мене:
Зірву я миттю кожушину,
І шапку, й в крапочку кашне!

Присвиснув Вітер і помчався,
На хлопця налетів як стій!
І тут, на подив всім, почався
Між хлопчаком і Вітром бій.

Завивши так, що стало жарко,
За шапку Вітер враз смикнув!
А Кость лише міцніше зав'язки
Під підборіддям зашморгнув.

Тоді, іще грізніш завивши,
Рвонув Вітрило кожушок.
А Костик, ходу не спинивши,
Затяг тугіше поясок.

Вітрило за кашне узявся —
Іще двобою не кінець!
А Кость лиш дужче замотався
Й заткнув кінці за ремінець.

Малюнки А. МІЛЬКОВИЦЬКОГО

Та як почне робить фігури,
Виписувати кренделі!..
І Вітер враз притих похмуро
Та й ліг безсило на землі.

— Тепер вже я візьмусь за діло! —
Тут Сонце голос подало,
І заблищало, заясніло,
Розливши світло і тепло.

Воно торкнулось обережно
До хлопчакової щоки
Та й каже: — Скинь важку одежу,
Щоб легше бігать залюбки!

І Костик скинув кожушинку,
Жбурнув кашне і шапку в сніг
І, заспівавши пісню дзвінко,
Навколо ковзанки побіг!

Сплеснулась рибка в ополонці,
Лід заіскрився, наче скло...
І Вітер подививсь на Сонце
Та й каже: — Ти перемогло!

Книжкова поличка

Дорогий читачу! Нашій прекрасній Батьківщині— 60 років. Це свято відзначає уся країна, усі радянські люди, і твої батьки, і ти, і твій клас, і вся твоя школа. Готуючись до святкування Великого Жовтня, ти неодмінно читатимеш оповідання, вірші про Велику Жовтневу соціалістичну революцію, про її героїв, про повсталий Петроград, про вождя трудящих всього світу Володимира Ілліча Леніна, про громадянську війну... Таких творів дуже багато, усі вони цікаві, але про всі відразу розказати важко, тому пропонуємо лише деякі з них.

Ось книжка **«Червона хустина»** класика української літератури Андрія Головка. З першого рядка оповідання «Пилипко» письменник зачарує тебе своєю розповіддю. Станеш ти дорослим, а все згадуватимеш отого хлопчинку, у якого «очі наче волошки в житі», волосся «білявими житніми колосками, а штанці полатані-полатані...» Батьки Пилипкові бідаки. Кругом іде громадянська війна. Німці та гайдамаки вдерлися до їхнього села. Заарештували Пилипкового тата. Але хлопчик не злякався, скочив на коня і полетів-помчав до своїх. Попередив партизанів про ворогів... Хотіла врятувати пораненого повстанця, якого здибала в полі, мала Оксана з оповідання «Червона хустина», та не зуміла зберегти таємницю. Козаки забили того чоловіка. Гірко тужила дівчинка над загиблим. Потім прикрила його холодне обличчя своєю новою червоною хустиною...

Письменник Сергій Алексеєв давній та щирий друг «Барвінка». Чимало його оповідань друкувалося на сторінках журналу. І ти теж, мабуть, добре знаєш і любиш його твори. Отож запитай у бібліотеці книжку Сергія Алексеєва **«Октябрь шагает по стране».** Розповість вона тобі про перші кроки Радянської влади, про хлопчиків та дівчаток тієї далекої пори.

Ще одна книжка — **«Часы и карта Октября».** Написав її Леонід Савельєв. З неї ти дізнаєшся, як повстав трудящий Петроград проти Тимчасового уряду. Як керувала повстанням партія більшовиків на чолі з Леніним. Крок за кроком, година за годиною простежиш розгортання революційних подій. Виразні малюнки допоможуть тобі чітко уявити все, що відбувалося 60 років тому в Петрограді. Побачиш на малюнках і карту міста, колиски Великої Жовтневої соціалістичної революції, і Зимовий палац, де засів Тимчасовий уряд, і вулиці, і Смольний — штаб Військово-революційного комітету, і знаменитий крейсер «Аврора»...

На обкладинці знайоме і дороге усім обличчя Ілліча. Розгортаєш книжку **«Детям о Владимире Ильиче Ленине»** і читаєш в ній звертання до жовтенят. В ньому говориться, що ти тепер вже не малюк, ти носиш ім'я жовтеняти. Тому повинен добре знати про Великий Жовтень, про життя та діяльність В. І. Леніна.

Коли надходить свято, усі школярі розучують вірші, пісні, щоб потім виступити на урочистому ранку чи вечорі. Як гарно буде, якщо й ти вивчиш напам'ять вірші відомих поетів Максима Рильського, Михайла Стельмаха, Наталі Забіли, Джамбула Джабаєва, що зібрані у книжці **«Наш перший вірш про Ілліча»,** яка видана видавництвом «Веселка».

ШАНОВНІ БАТЬКИ!

При передплаті на наш журнал уважно впишіть у квитанцію свою адресу, стежте за тим, щоб індекс видання було вказано правильно. Індекс «Барвінка» українською мовою — 74022, індекс журналу, що друкується російською мовою — 74023.

КАЛЕНДАР ПРИРОДИ

Останнє листя облітає з дерев. Лише старий дуб ще вагається — скидати йому поруділе листя чи ні.

Сіє дрібний дощик. Але під розлогим дубом сухо, і тому пташки раз у раз зазирають до кожної щілинки в його корі, розглядають кожну гілочку на ближчих кущах — чи не знайдеться якоїсь поживи.

Раптом щось світле майнуло над пожовклою травою.

Придивився Горішок і стривожився: чому це заєць серед білого дня мчить щосили, наче його хтось наполохав?

Коли це щось як загуркоче вдалині. Прилетіла звідкись перелякана сойка.

— Трекеке... тррривога! Тррривога!

— Чик-пік? Що таке? — занепокоїлася синичка.

— Дерево рубають, дерево зрізують! — прокричала перелякано сойка і подалась далі.

Пурхаючи з дерева на дерево, прилетіла зграйка пташок.

— Сі-тре-те-те, сі-тре-те-тете! Що трапилося? Що трапилося? — перепитували одна одну, та не подалися злякано геть, а полетіли ближче на гуркіт.

Що там робиться! Потужна машина врізується в товстий стовбур. Високе дерево з тріскотом падає на землю. Інша машина його підбирає і кудись тягне.

— Сі-сі-сі-сі, сі-сі-сі, — пропищали сумно пташки — голубі синички. — Треба тікати звідси, треба тікати.

Зустріли вони старого сеньчика з великою чорною краваткою на грудях.

— Тир-р-р-р! Тр-р-р! — теркотів він роздратовано. — На дереві, на тому дереві моя їдальня.

— Сіфф! — свиснув повзик. — Що там їдальня! Й мою комору повезли. Скільки я туди насіння заховав!

Полетіли синички назад — до своєї широкої просіки. Тут не чути гуркоту машини, зовсім тихо. Можна трохи й перепочити. Та холод не дає засидітись. Треба поживу шукати.

— Сі-сі-сі, що ж робити? — пищать синички.

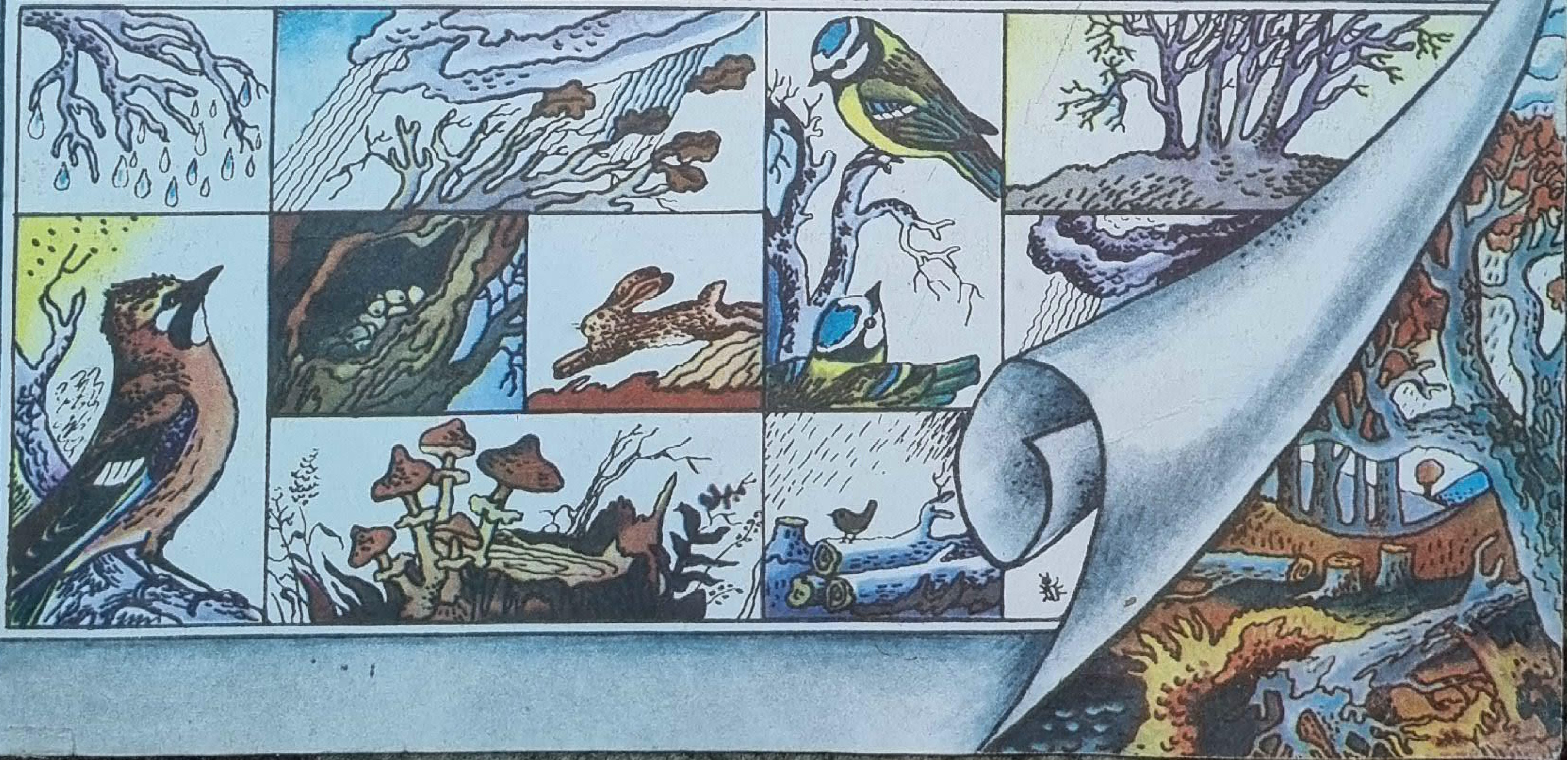
— Пінь-ціці-вютр, — радить сеньчик. — Треба вирубки перевірити. Може, там кущі залишилися. І на землі, певне, щось можна знайти.

Стрепенувся Горішок: кущі і хмиз — це його стихія. Не дочекавшись інших, помчав Горішок до вирубки.

Сумно стало. Ночі довгі та холодні. А голодному ще сумніше. Вже й на землі все їстівне пташки визбирали, насіння з останньої травички виклювали.

— Журритися не треба! Журритися не треба! — підбадьорює всіх досвідчений сеньчик. — Полетимо ближче до людей.

І перший полетів на узлісся. З ним разом і голубі синички пурхнули. Поскакав Горішок по голих кущах та й собі за дружним гуртом подався.

«МАТИ ВІТЧИЗНА!» Колективна робота жовтенят піонерського табору ім. Н. К. Крупської, друга зміна (м. Київ).

Малюнок на обкладинці Ю. МЕЛЬНИЧЕНКА — *Макет Т. ДЕМ'ЯНЕНКО*

Головний редактор А. І. Давидов.
Редколегія: Т. І. Волгіна, Л. А. Греков, О. М. Єфімов (відповідальний секретар), Н. Л. Забіла, О. Д. Іваненко, В. І. Кава, А. С. Мільковицький, О. І. Пархоменко, М. А. Пригара, Н. Г. Федотченко, Б. Й. Чалий.
Художній редактор Г. Г. Сокиринська.
Технічний редактор В. В. Блонський.
Коректор Н. І. Сподаренко.

«Барвинок». журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке). Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Журнал засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються. Адреса редакції: 252601, Київ-4, Пушкінська, 28. Тел. 25-01-75, 24-13-97

Здано до набору 5. IX. 1977 р. Підписано до друку 6. X. 1977 р. Формат паперу $60\times80^{1}/_{8}$. Фіз. друк. арк. 3. Умовно друк. арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3,59. Тираж 554.000. Зам. 04159.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Індекс 74022

Ціна 15 коп.